

Adalet Ve Demokrasi Partisi

PARTİ PROGRAMI

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	60
I. HAKLAR VE ÖZGÜRLÜKLER	63
II. EKONOMİ	66
III. KAMU YÖNETİMİ	71
IV. SOSYAL POLİTİKALAR	73
V. EĞİTİM, KÜLTÜR VE SANAT	76
VI. ŞEHİRCİLİK VE ÇEVRE	78
VII. DIŞ POLİTİKA	79
SONUÇ	82

ADALET VE DEMOKRASİ PARTİSİ

PARTİ PROGRAMI

GÜÇLÜ BİR TÜRKİYE İÇİN

GİRİŞ

Partimiz, siyaset kurumunu yeniden yapılandırmak ve gerçek mecrasına yerleştirmek için yola çıkmıştır. Siyasetin meslek olmadığını, mesleği olan, mesleğinde zirveye çıkmış veya başarılı olmuş insanların yapacağı çok önemli bir hizmet olduğunu toplumun idrakine sunmak, böylece siyaseti anlama ve kavramada bir zihniyet devrimi gerçekleştirmek temel amacımızdır.

Misyonumuz, hukukun üstünlüğünü ve demokrasiyi esas alarak siyaset kurumunu yeniden yapılandırmak, Türkiye’yi evrensel normlarda bir demokrasiye kavuşturup normalleştirmek ve ülkemizi değerlerin ve özgürlüklerin yaşandığı gelişmiş bir ülke konumuna ulaştırmaktır.

Vizyonumuz; Değerler Ülkesi Güçlü Türkiye’dir.

Partimizin hedefi, Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100. yıl dönümü olan 2023’te, daha çok kalkınmış, barış ve refah ülkesi, bölgesel bir güç ve küresel etkinliği artmış bir Türkiye’dir.

Siyasete yeni bir anlayış ile başlıyoruz. Yeni partiden anlaşılması gerekenin yeni siyaset olduğunu ifade ediyoruz. Partimiz, 12 Eylül 1980 ve 28 Şubat 1997 konjonktürlerinin getirdiği siyasi partiler gibi lider odaklı değil, kadro ve misyon odaklı bir partidir. Partimiz bir konjonktür partisi değildir.

Partimiz, ülkemizde siyasete yeni bir anlayışla yolsuzluğun, yoksulluğun, hukuksuzluğun ve eşitsizliğin son bulacağı bir **demokrasiyi** temsil etmektedir.

Toplumun adalet, özgürlük, eşitlik, şeffaflık ve hakça paylaşım taleplerini yerine getirmek için ‘Güçlü Türkiye’nin siyasetini her anlamda yeniden oluşturmak ana hedefimizdir.

Amacımız, temiz toplumun, refah ve mutluluğun ve gerçek adaletin hakim olduğu bir Türkiye inşa etmektir.

Eğitimde, ekonomide, adalette ve yaşamın her alanında eşitlik, milletimize vadimizdir.

Yandaşın değil vatandaşın kazandığı, sözüne itibar edilen, sadece kendi vatandaşlarımız için değil tüm insanlık için itibar vesilesi olan bir Türkiye inşa etmek önceliğimizdir.

Partimiz, gücü olmayan adaletin acizliğine, adaleti olmayan gücün neden olduğu zulümlere son verecek bir **adaleti** temsil etmektedir.

Partimizin genel prensipleri, evrensel ahlak ilkeleri ve insani değerleri referans alarak şekillendirilmiştir. Dini, inancı, dünya görüşü, etnik kimliği ne olursa olsun herkesin üzerinde hemfikir olduğu, hiç kimsenin ötekileştirilmediği, “Yaradılanı sev, Yaradan’ dan ötürü” temel prensibi etrafında kucaklaşmak, Partimizin temel hedefidir.

Partimiz, özellikle son yıllarda kin ve nefret söylemleriyle kamplaştırılan, ötekileştirilen, aldatılan ve dışlanan insanımızın talepleri çerçevesinde, her kesimi kucaklamayı amaç edinmiştir.

Konjonktürün oluşturduğu kolaycılık ve hazırcılığı reddediyor, halkımızın haklı ve meşru taleplerini gerçekleştirmek için hükümet olmak istiyoruz.

Ülkemizde vatandaşlara 'siyaset" olarak gösterilen olgu, ayrışma, yozlaşma, yalan, iftira, menfaat ve kültürel dejenerasyondur. Siyaset kurumu, kutsalları kötüye kullanmamalı, insani değerleri korumalı, devlet kurumlarını geliştirmeli ve değerleri erozyona uğratmamalıdır.

Partimiz ideolojik, etnik, din ve mezhebe dayalı her türlü ayrımcılığı ortadan kaldırmak ve toplumsal uzlaşmayı sağlamak inanç ve kararlılığındadır.

Siyasetin bir zenginleşme, seçkinleşme, makam veya unvan kazandırma, başkaları üzerinde tahakküm kurma ve topluma zorla şekil verme aracı olarak kullanılma geleneğinin değiştirilmesine inanmaktayız.

Partimizin aziz milletimize ilk sözü:

'Size daima doğruları söyleyeceğiz.'

Herkes geçim ve gelecek korkusu olmadan yaşayacak. Milletimizin bütün fertleri adil, eşit ve ayrımcılık içermeyen bir yönetime kavuşturulacaktır. Kula kulluğa, sömürüye ve farklı uygulamalara geçit vermeyeceğiz!

Partimiz, Türkiye'nin büyük diriliş hamlesine ilham kaynağı olacak ve bütün gücüyle bunun gerçekleşmesi için çalışacak bir siyasi harekettir. İdeolojiyi değil, hizmeti, partiyi değil, insanı merkeze alan, dünyadaki gelişmelere uyum sağlayan güçlü Türkiye'yi kurmak, azim ve mecburiyetinde olan bir partidir!

Partimiz, inanmanın her şeyden daha güçlü olduğunu ortaya koyarak, siyasete yeni bir ruh kazandırmaya ve Türkiye tarihine bir hizmet destanı yazmaya söz vermiş insanların buluşma adresidir.

Yıllardır izlenen yanlış politikalar nedeniyle geri bırakılmış asil milletimize hizmet ederek, onun sözcülüğünü ve temsilciliğini yapacak bir partidir.

Partimiz, halkları kan ve gözyaşı döken, kaynakları sömürülen ülkelerin yanında olma misyonuna sahip güçlü ve büyük Türkiye'yi yeniden kurmaya azmetmiş bir partidir.

Partimiz mensupları, insanımızı ve ülkesini seven, milleti ve insanlık ailesi için haklı ve doğru işler yapmak isteyen, aklın, bilimin ve ahlakın temsilcileridir.

Partimiz bir ideoloji partisi değil; bir kadro, program, proje ve merkez partisidir.

Partimiz emeği, yoksulu korumayı ve sosyal adaleti benimser.

Milletimizin kültür değerlerine ve inançlarına bağlı ve saygılıdır.

Partimiz, milletimizin tümünü kucaklayan bir parti olup, bağımsızlık, demokrasi, milli, manevi ve medeni değerlere bağlılığı esas alır.

Partimiz siyasete ve hayata olumlu değerleri kazandırmayı gaye edinmiş bir değerler hareketidir.

Partimiz aynı zamanda Türk siyasetinin ahlak ve gönül ocağı olma misyonunu taşır.

Partimiz sözde siyaset yapmayacaktır.

Cefakâr ve vefakâr milletimizi yaşadığı sıkıntılardan kurtarıp, Güçlü Türkiye'yi kuracaktır.

Halkımızı borç ve faiz sarmalından kurtaracak, dar bir kesimin saadet zincirini kırarak, kaynak ve imkânları bütün halka sunacaktır.

Tarihi mirasımıza, Cumhuriyet kazanımlarına ve kardeşliğimize sahip çıkılacaktır.

Partimiz, toplumsal ve siyasal hayatta sıkıntılara ve tikanıklıklara yol açan, milletimizin geleceğini âdeta tehdit eden iç ve dış siyasi yanlışlıkların acilen düzeltilmesi gereğine inanmaktadır.

Partimiz, iktidar sahiplerinin sorumlu ve etkin olduğu, kamu düzeninin sağlandığı, muhalefetin sağlıklı çözüm önerileri geliştirdiği ve iktidar muhalefet diyalogunun sağlandığı bir siyaset ve yönetim hayatının gerekliliğine, bunun da partimiz kadroları tarafından gerçekleştirileceğine inanmaktadır.

Partimiz, bunun için, ülkemizin yeraltı ve yer üstü varlıklarına, insan potansiyeline, zengin kültürel mirasına, güçlü devlet yapısı ve geleneğine güvenmektedir.

Ehliyetli kadrolar tarafından yönetilen bir Türkiye'nin sadece kendi coğrafyasında değil, tüm dünyada barış, huzur ve gelişmenin sağlayıcısı bir ülke olacağı kuşkusuzdur.

Partimizin ve siyasi kadrolarımızın varoluş sebebi ve nihai amacı budur.

Geniş bir toplumsal beklenti sonucunda kurulan partimiz, binlerce yıl aynı coğrafyada, aynı kaderi paylaşan tüm milletimizin partisidir.

Partimiz, ilkeli, dürüst ve dinamik kadroları ile sıkıntıları gidermeyi ve aziz milletimizi aydınlık yarınlara kavuşturmayı amaçlamaktadır.

Halka hizmeti hakka hizmet sayan anlayışa sahip olan Partimiz, birleştirici değerlerle siyaset yaparak, bütün milletimizi kucaklamayı kendisine ilke edinmiştir.

Partimiz, bütün politika ve uygulamalarının merkezinde insanı esas alır.

Partimiz, devletimizin ve milletimizin birlik ve beraberliğinin, bölünmez bütünlüğünün, laik, demokratik, Atatürk ilkeleri ve kurucu değerlere bağlı sosyal hukuk devletinin, sivilleşmenin, demokratikleşmenin, inanç hürriyetinin, fırsat eşitliğinin ve hukukun üstünlüğünün kabul edildiği bir yapıdır.

Milletimizin değerlerini tahrip eden yolsuzluk, usulsüzlük, hırsızlık, rüşvet, çıkarıcılık, adam kayırma, hukuksuzluk, hukukun siyasallaşması, ırkçılık, eşitsizlik, yozlaşma, partizanlık,

talan, şiddet, terör ve devletin gücünü kendi çıkarları için kullanma, Partimizin en yoğun mücadele alanlarıdır.

Partimiz her türlü vesayete karşıdır. Eski ya da yeni tarz vesayet, milletimizin bugününü ve geleceğini ipotek altına alan büyük bir tehlikedir. Vesayeti yok etmenin ve milletimizi bu prangadan kurtarmanın yolu şeffaf, hesap veren, hukukun üstünlüğü ve insani değerleri esas alan bir siyaset anlayışıdır. Bu ilke ve anlayış Partimizin rehberi olacaktır.

Milletimizle bütünleşen partimiz, öncelikle toplumda yok olan siyasete ve siyasetçiye güven duygusunu yeniden tesis edecektir.

Gelir dağılımındaki adaletsizlik ortadan kaldırılacak, milletimizin tüm kesimlerinin refah seviyesi yükseltilecektir.

İşçimizin alın terini kefeniyle sildirmeyeceğiz.

Memurlarımızı, insanca yaşayabileceği sosyal ve ekonomik haklara kavuşturacağız. Ekonomik ve toplumsal hayatımızın en önemli aktörlerinden olan esnaf ve sanatkârlarımızı içinde buldukları dar boğazdan kurtarmak önceliklerimizdendir.

Hesap veren ve hesap soran bir yönetim anlayışı hakim kılınacaktır.

Devlet yönetiminde sivil toplum örgütlerinin önemli bir ağırlığı olacaktır.

Siyasette lider sultalarını yıkan, liderlerin vekili değil, milletin vekili olacak bir seçim sistemi hakim kılınacaktır.

Dış politika, kültür, sanat, ekonomi, eğitim, sağlık, çevre, tarım ve hayvancılık gibi alanlarda gerçekçi, uygulanabilir bir program esas alınacaktır.

Bizler, günümüzün çarpık siyaset anlayışını yıkmak, milletimizin sorunlarına çare olmak için Adalet Demokrasi Partisi çatısı altında bir araya geldik. İktidar olmak için değer tanımaz bütün anlayışları reddediyor, milletimize yeni bir siyaset anlayışı ve gelecek vaat ediyoruz.

Siyasette ahlakı hakim kılmaya, siyasete seviye ve itibar kazandırmaya çalışacağız.

Milletimizin takdirlerine sunduğumuz bu programın, ülkemizin kalkınmasına, demokrasinin gelişmesine, milletimizin huzur, refah ve güvenliğinin sağlanmasına, hak ve özgürlüklerin korunması ve gelişmesine vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan diliyoruz.

Kurucular Kurulu

I. HAKLAR VE ÖZGÜRLÜKLER

1 - TEMEL HAK VE HÜRRİYETLER

Milletimizin özgür iradesine dayanmayan hiçbir yönetim, bireylere özgürlük ve topluma huzur getiremez.

Bir toplumun sosyal ve iktisadi dinamiklerini harekete geçiren güç, bireylerin kendi hak ve özgürlüklerine saygı duyulduğuna olan inançlarıdır. Bu husus, toplumsal barış ve huzurun da temel şartıdır.

Partimiz, temel hak ve hürriyetlerle ilgili olarak başta milli, manevi ve medeni değerler olmak üzere İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Helsinki Nihai Senedi ve Paris Şartı gibi ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin insan hakları alanında getirdiği ilkelerin hayata geçirilmesi için çalışacaktır.

Düşünce ve ifade hürriyeti evrensel ilkeler temelinde ele alınacak, farklılıklar birer zenginlik olarak korunacaktır.

Partimiz, dini inançları insanlığın en önemli değerlerinden biri, laikliği ise demokrasinin vazgeçilmezi, din ve vicdan hürriyetinin teminatı olarak kabul eder.

Özgürlük ve toplumsal barış ilkesi olan laiklik, din düşmanlığı olarak yorumlanamaz.

Herkes, inancının gereği olan dini vecibelerini yerine getirebilir.

Din, bir çıkar ve baskı aracı olarak kabul edilemez.

Herkes, haber alma ve düşüncelerini özgürce açıklama hakkına sahiptir.

Basın hürriyeti esastır. Partimiz basın özgürlüğünü, özgür toplumların en önemli esaslarından birisi olarak görmektedir. Basının halkı bilgilendirmesine engel olunamaz. Yazılı ve görsel medyanın özgürlüklerinin önündeki engeller kaldırılacaktır. Ancak bu özgürlük kişi ve kuruluşlarla milli ve manevi değerlere hakaret amacıyla kullanılamaz. Medyanın tekelleşmesine ve siyasi iktidarın vesayeti altına girmesine izin verilmeyecektir.

Partimiz, gerçeklerin peşinde olan basının her zaman yanında olmayı, her kuruluşa eşit mesafede yaklaşmayı ve hangi sebepten olursa olsun herhangi bir basın kuruluşumuza akreditasyon uygulamamayı taahhüt eder.

Vatandaşlarımızın hak arama yolları açıktır. Kamu hizmetlerinden yararlanmada hiçbir ayırım gözetilemez.

2 - SİYASİ İLKELER VE YAPILANMA

Siyaset anlayışımızın dayandığı temel ilkesi halka hizmettir.

Partimiz, siyasetinin temeline demokrasiyi, temel hak ve özgürlükler ile bütün insani değerleri yerleştirir.

Siyaset, iyiye ve güzele ulaşmanın, kötülükleri önlemenin ve ülkemize hizmet etmenin bir aracı olarak kabul edilir.

Siyaset ve siyasetçiye güven duygusu ve saygınlığın artırılması temel ilkemizdir.

Siyasetin bir kazanç aracı değil, bir hizmet aracı olarak kullanılması, liyakati esas alan bir yapıya kavuşturulması, finansmanının denetlenebilir ve şeffaf olması esastır.

Katılımcı demokrasinin güçlendirilmesi partimizin temel amaçlarından biridir. Parti içi demokrasinin gelişmesi, adayların bütün üyelerin katılımı ile belirlenmesi siyasi önceliğimizdir.

Siyasetteki önceliğimiz millet iradesinin esas alınmasıdır. Millet iradesinin üstünde hiçbir güce müsaade edilemez.

Yürürlükteki siyasi partiler ve seçim yasaları değiştirilerek, çağdaş, katılımcı demokratik anlayışın gereklerine uygun hale getirilecektir. Seçim barajı düşürülerek, bütün partilerin mecliste temsili sağlanacaktır. Partilerin mali yapıları, adayların seçim harcamaları açık ve denetlenebilir olacaktır.

Hür düşünce ve hür ifade vazgeçilmez ilkemiz olup, parti içi demokrasiye önem verilecektir. Milletvekili seçimlerinde dar veya daraltılmış bölge ve tercihli seçim sistemi getirilecektir. Seçimler iki turlu yapılacak, ikinci turda ittifak yapılmasına imkân tanınacaktır. Parti bütçesi genel merkez, araştırma geliştirme ve il teşkilatları üçgeninde paylaşılacaktır.

3 - HUKUK VE ADALET

Türkiye Cumhuriyeti, vatandaşların temel hak ve hürriyetlerini sağlayan, birey/toplum-devlet, devlet-siyaset ilişkilerini adaletle düzenleyen bir hukuk devletidir. Devletin tüm işlem ve faaliyetlerinin yargı denetimine tabi olması esastır.

Bireysel hak ve özgürlüklerin korunması, kanun önünde eşitlik, hukukun evrensel ilkelerine saygı ve hak arama yollarının açık tutulması, devletin hukuka bağlılığı ve hukuk güvenliği ile mümkündür.

Hukukun üstünlüğü, katılımcı, demokratik, yeni bir anayasa ve bağımsız bir yargı ile mümkündür. Partimiz güçlülerin hukuku yerine hukukun gücüne dayalı bir yönetim anlayışının savunucusu ve uygulayıcısı olacaktır. Partimiz, özgürlükçü, demokratik ve milletimizin ihtiyaçlarına cevap veren, Cumhuriyetin temel niteliklerini ve kurucu değerleri koruyan yeni bir anayasa hazırlayacaktır.

Üniter yapı, milli birlik ve beraberlik, korunması gereken vazgeçilmez unsurlardır.

Partimiz, milleti, ortak kaderi paylaşan, ortak yaşama iradesini ortaya koyan ve ortak bir geleceğe inanan sosyal bir değer olarak kabul eder.

Partimiz, millet gerçeğini Türkiye'nin güçlü, bağımsız ve demokratik bir ülke olarak sonsuza kadar yaşayabilmesinin yegâne temeli kabul eder.

Demokrasilerde en önemli hususlardan biri de kuvvetler ayrılığının ahenkli bir şekilde işlemedir. Partimiz, yasama, yürütme ve yargı erklerinin bağımsız bir şekilde çalışmasını ve birbirlerini etkin bir şekilde denetlemesini temin edecektir. Gelişmiş demokrasilerde olduğu gibi, sivil toplum kuruluşlarının ve hür basınının da yasama çalışmalarına ve yönetime katkı vermesi ve denetim görevini en iyi şekilde yapabilmesi sağlanacaktır.

Yasalara ve yargı kararlarına uymama alışkanlığı önlenecektir.

Yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı tam olarak sağlanacak, yargıç güvencesi korunacak, hukukun ve yargının siyasallaşması engellenecektir.

Hukuk eğitimi ve hukukçuların nitelikleri geliştirilecektir.

Avukatlık mesleğinin geliştirilmesi için mesleki eğitim olanakları sunulacak, mesleğin daha saygın hale getirilmesi içinde barolarla ortak çalışmalar yapılacaktır.

Mahkemelerin hızlı çalışması, yargılamanın en kısa sürede sonuçlanması, tutukluluk halinin mahkûmiyete dönüşmemesi için yeni düzenlemeler yapılacaktır.

Mahkemelerin fiziki ve teknolojik şartları iyileştirilecek, personel ihtiyacı hızla karşılanarak, mahkemelerin iş yükleri azaltılacaktır. Partimiz, geç gelen adaletin adaletsizlik olduğuna inanmaktadır.

Partimiz, devletin mağdur adına suçluyu af edemeyeceği inancını taşır.

Ceza infaz kurumları, hükümlülerin topluma yeniden kazandırılması için her türlü fiziki şartlar düzeltilecek, mesleki eğitim faaliyetlerine ağırlık verilecektir.

Kanunların daha adil, eşit ve genel olması için, evrensel hukuk kuralları çerçevesinde yeni yasal düzenlemeler yapılacaktır.

4 - DEMOKRATİKLEŞME VE SİVİL TOPLUM

Türkiye Cumhuriyeti, demokratik bir hukuk devletidir. Demokratik devlet anlayışımız, üniter ve milli devlet niteliklerinin korunarak, bürokratik anlayışın getirdiği hantal yapıyı değiştirmektir.

Demokratik ülkelerde vatandaşlar yasaların güvencesi altında özgürce yaşarlar. Rekabet, demokratik sistemin vazgeçilmez unsurlarındandır. Bu rekabet sonucu siyasi yarışta çoğunluğun oyunu alanlar merkezde veya yerelde iktidar olurlar. Ancak, iktidar olmak çoğunluğun iradesini mutlaklaştırmaz. Çağdaş demokrasinin en büyük özelliği çoğunluğun azınlıkta bulunanların hak ve hürriyetlerine saygılı olmasıdır.

Ötekileştiren, ayrıştıran değil, birleştiren, bütünleştiren bir siyaset anlayışı ortaya konulacaktır.

Sivil toplum kuruluşları halkın kendisine sahip çıkmasının önemli bir tezahürüdür. Devlet halkına hizmet için vardır. Sivil toplum kuruluşları, devletin millete hizmet seviyesini yükselmesine katkı veren oluşumlardır.

II -EKONOMİ

Ekonomideki temel amacımız ülkenin tüm kaynaklarını ve birikimlerini etkin, verimli ve yerinde kullanarak insanımızın refah düzeyini yükseltmektir. Ülkemizin sahip olduğu imkân, kabiliyet ve avantajları en iyi şekilde organize ederek dünyanın en gelişmiş ekonomilerinden biri haline getirme, temel hedefimizdir. Ülkemiz, genç ve dinamik nüfusu, zengin doğal kaynakları, girişimci insan kaynağı ve tarihi mükteşatı ile bu kalkınma potansiyeline sahiptir.

Partimiz, serbest piyasa ekonomisini benimseyen bir partidir. Milletimizin refahını artırmak, adil gelir dağılımını sağlamak ve Türkiye'yi uluslararası alanda ekonomisi daha güçlü bir ülke haline getirmek ana görevimizdir. Ekonominin büyümesi, üretken ve dinamik bir ekonomik yapının oluşturulması ve gelir dağılımının iyileştirilmesi sağlanacaktır. Sürdürülebilir bir ekonomik büyüme stratejisi uygulanacaktır.

Partimiz, ekonomik gelişmenin merkezine insanı alır. Devlet, ekonomik faaliyetlerde düzenleyici, yol gösterici ve denetleyici olacaktır. Serbest piyasa ve özel girişim desteklenecektir. Uluslararası ekonomik kuruluşlarla ilişkilerimizde ulusal çıkarlarımız esas alınacaktır.

Mal ve hizmet üretimini artırmak, küçük ve orta ölçekli işletmeleri destekleyici düzenlemeler yapmak temel hedeflerimiz arasındadır.

Sermaye ve üretimin tabana yayılmasını teşvik ederek işsizliği azaltmak temel ilkemizdir. Girişim özgürlüğünün önündeki siyasi ve bürokratik engeller kaldırılacaktır. Haksız kazanç ve tekelleşmeye izin verilmeyecektir. Özel mülkiyet korunacak ve milli servetin geniş kitlelere yayılması için gerekli önlemler alınacaktır.

Uluslararası alanda rekabet edecek kalitede mal ve hizmet üretilerek, dış ticaretin geliştirilmesi ve ileri teknoloji kullanılarak üretimde verimliliğin artırılması sağlanacaktır.

İstikrarlı büyümeyi ve istihdamı arttıracak yatırımlar desteklenecektir. Finans sektörü üretimi destekleyecek şekilde yapılandırılacaktır.

Bölgeler arası ekonomik dengesizlikleri azaltacak düzenlemeler yapılacaktır. Gelir ve harcama reformu öncelikle ele alınacak, devlet imkanlarının özel çıkarlar için kullanılması önleneyecektir.

Ekonomi politikaları, ticaret, sanayi ve esnaf odaları başta olmak üzere sektörün ilgili kuruluşları ile birlikte oluşturulacaktır.

Planlı kalkınma anlayışı güçlendirilecek, her ölçekteki kalkınma plan ve programlarının gerçekçi şekilde hazırlanması ve uygulanması sağlanacaktır.

Partimiz, sürdürülebilir bir büyümenin güven veren bir siyasi kadro ile mümkün olacağına inanmaktadır.

1 - MALİYE

Milletimizin ödediği vergilerin ve diğer kamu gelirlerinin tahsisi ve harcanması iktidarlara büyük bir sorumluluk yükler. İnsanımız ödediği verginin ne şekilde harcandığını bilme hakkına sahiptir. Bütçenin hazırlanmasında ve denetlenmesinde parlamentonun etkinliği artırılacak, Sayıştay'ın bütçe uygulamalarını amacına uygun denetlemesi sağlanacaktır.

Haksız kazanç sağlamaya mani olacak, tarafların kolay anlayıp uygulayabilecekleri adil bir vergi sistemini gerçekleştirmek temel mali politikalarımızdandır.

Partimiz, sektörün de görüşleri alınarak gerçekleştirilecek vergi sistemi ile başta dolaylı vergiler olmak üzere vergi sayısını azaltacak ve vergi adaletini sağlayacaktır.

Kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin vergilendirilmesi sağlanacaktır.

Vergi sisteminde düşük veya dar gelirli gruplar korunacaktır. Vergi idaresi adil ve etkin bir vergilendirme için yeniden yapılandırılacaktır. Yeni gelir kaynakları oluşturulacak, harcamalar disiplin altına alınacak, kamu hizmetlerinde verimlilik artırılacaktır. İç ve dış

borçlanmanın maliyetleri göz önünde bulundurularak etkin bir borç yönetimi uygulanacak, uzun vadeli borçlanma ile sağlanan kaynaklar geri ödeme kapasitesi olan yatırımlara yönlendirilecektir. Devletin ekonomi ile ilgili kurum ve birimleri arasında daha sağlıklı bir koordinasyon oluşturulacaktır.

2 - FİNANS, YATIRIM VE ÜRETİM

İstikrarlı büyümenin sağlanması için üretimin, istihdamın ve ihracatın artırılması ekonomi politikalarımızın temelini teşkil eder. Üretim için gerekli alt yapı sağlanacak ve üretim özendirilecek, KOBİ'ler desteklenecektir. Devlet vatandaş işbirliğini artırıcı düzenlemeler yapılacaktır. Makroekonomi politikalarımız yatırım yapmayı sağlayacak güven ortamını oluşturacaktır.

Yatırım amaçlı yabancı sermayenin ülkemize girişi sağlanacaktır.

Partimiz, tabana yayılan bir üretim ve yatırım seferberliği başlatacaktır.

Tarımda ve sanayide cazibe merkezleri oluşumu desteklenecektir. Maliyeti düşüren, kalite, verimlilik ve istihdamı artıran teşvikler çoğaltılacaktır. Yap - işlet - devret modeli uygulaması yaygınlaştırılacaktır. Sanayi, üniversite, yerel yönetimler işbirliği geliştirilecektir. Markalaşmaya önem verilecek, uluslararası marka olabilecek yerli yatırımlar desteklenecektir. Kalkınmada öncelikli bölgelerimizde teşvik ve yatırım indirimleri uygulanacaktır. Üretim artışı için istihdam maliyetleri azaltılacaktır.

İhracatın önündeki bürokratik engeller kaldırılarak, ihracat artışı sağlanacaktır. Sınır ticareti ve yakın coğrafyamızdaki ülkelerle ticarete özel önem verilecektir.

Finans kurumlarının etkin ve verimli bir şekilde işlemesi, enflasyon, faiz, döviz kuru gibi parasal değişkenlerin fırsat maliyetlerini oluşturması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Seviyeli ve yapıcı rekabetin artmasına imkan sağlanacaktır. Tasarruf mevduatı güvence sistemi uluslararası normlara kavuşturulacaktır. Finansal kurumların mali tablolarının gerçekçi ve şeffaf bir yapıda hazırlanması ve kamuoyuna açıklanması sağlanacaktır. Sermaye piyasalarının daha etkin hale gelmesi için kurumsal yatırımcıların piyasaya girmesi sağlanacaktır. Sermaye piyasalarının yapısı, işleyişi ve güven ortamı güçlendirilecektir.

Finans sektörü reel sektörü destekleyecek şekilde dizayn edilecektir. Kaynaklar yatırım alanlarına yönlendirilecek, dünya finans piyasalarıyla rekabet edebilen ürün çeşitliliğine ve mali derinliğe sahip, uluslararası standartlara göre yönetilen ve denetlenen bir finans sistemi inşa edilecektir.

3 - KOBİLER, TARIM, HAYVANCILIK VE ORMANCILIK

Partimizin en önemli hedeflerinden biri de esnaf ve sanatkâr ile kobileri en verimli yöntemlerle destekleyerek orta direği yeniden inşa etmektir. Üretim ve istihdamı artırmaya yönelik yatırım yapan küçük ölçekli yatırımcılar için projeye dayalı finansman ve vergi muafiyeti ile makine teçhizat desteği sağlanacaktır. Esnaf ve sanatkârlar ile kobilerin, tekelci sermayeye karşı haksız rekabetten korunmaları için gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Üretimde uzmanlaşma, iş bölümü ve katma değeri yüksek yatırımlara önem verilerek her türlü mali destek sağlanacaktır. İhracat yapan şirketler, mali yönden desteklenecektir. Partimiz esnaf,

sanatkâr ve kobilerin desteklenmesini, sermayenin tabana yapılmasının en önemli aracı olarak görmektedir.

Tarımda, üretim ve verimliliğin artırılması, üreticinin korunması ve gelirlerinin istikrara kavuşturulması için üretim planlamasına önem verilecektir.

Ülkenin tarım ve hayvancılık haritası düzenlenip, arz ve talebe göre ekonomik işletmeciliğe geçilerek dengeli bir üretim politikası izlenecektir. Verimliliği artırıcı, girdi maliyetlerini düşürücü bilgi ve teknoloji kullanımına önem verilecektir. Yem bitkilerinin üretimine özel destek sağlanacaktır.

Tarım ve Hayvancılıkta sağlığı tehdit eden üretilere izin verilmeyecek, gıda terörünü önleyici yaptırımlar uygulanacaktır. Organik tarım ve hayvancılık özendirilecek, teşvikler artırılabilecektir.

Tarımsal ürünlerde, üretici ile tüketiciyi buluşturan düzenlemeler hayata geçirilecek, çiftçi ve üretici birlikleri aktif hale getirilecektir. Tarım ve hayvancılıkta kolektif işletmelere teşvikler artırılarak, vergi ve yatırım muafiyeti sağlanacaktır. Tarım ve hayvancılığa dayalı sanayi ihtisas merkezleri kurulacaktır.

Tarımsal ürünler, uluslararası alanda rekabet edecek kaliteye eriştirilecektir. Tarım sigortasına devlet desteği artırılarak, doğal afet kayıplarına karşı çiftçimizin korunması ve farkındalık oluşturulması sağlanacaktır.

Su ürünleri üretiminde her türlü teşvik ve vergi muafiyeti sağlanacaktır.

Orman köylülerini zor durumda bırakan kanunlarda yeni düzenlemeler ivedilikle yapılacak, köylünün ormanların korunmasında söz sahibi olması sağlanacaktır. Özel ormancılık ve meyvecilik ileri derecede desteklenecektir.

4 - ENERJİ VE DOĞAL KAYNAKLAR

Partimiz, enerji politikalarının temelinde milli çıkarları esas alarak, yap - işlet - devret modelini benimsemektedir. Cari açığın ana sebebinin yanlış enerji politikaları olduğunu değerlendirmektedir.

Güneş, rüzgâr, jeotermal gibi yenilenebilir enerji türleri yanında hidroelektrik ve termik santrallerin özel sektör tarafından kurulması teşvik edilecek, ülke kaynaklarının verimli enerjiye dönüştürülmesi sağlanacaktır. Enerji kayıp ve kaçaklarını önlemek için yaptırımlar artırılabilecektir. Petrol ve doğalgaz aramalarına ağırlık verilecek, nükleer enerji santralleri kurulacaktır. Enerji ve doğalgazda dışa bağımlılıktan kurtulmak için yerli kaynaklar harekete geçirilecektir.

Madenlerimizde üretimi artırmak için, milli sermaye özendirilerek, ekonomiye katkısı sağlanacaktır. İnsan merkezli politikamızın gereği olarak, işçi sağlığı ve iş güvenliği uygulamaları uluslararası standartlarda gerçekleştirilecektir. Madenlerdeki ruhsat istismarını önleyici yeni yasal düzenlemeler yapılacaktır. Stratejik madenlerimiz özelleştirilmeyecektir.

5 - SANAYİ VE TİCARET

Sanayi en hızlı gelişme potansiyeli olan sektördür. İleri teknoloji kullanılarak üretim yapılan, uluslararası piyasada rekabet edebilen bir sanayi oluşturulması, Partimizin temel amacıdır.

Sanayide büyüme, istihdam ve ihracata katkısı yüksek olan alanlar desteklenerek, katma değeri yüksek ürünlerin üretimine ağırlık verilecektir.

Sanayide çevre normlarına uygunluk, yerel kaynakların harekete geçirilmesi, nitelikli iş gücü istihdamı ve tüketici tercihlerinin gözetilmesi öncelikli ilkelerimizdir.

Orta ve yüksek düzeyde üretim teknolojilerine sahip olan sektörlerde, ülkemizin önemli bölgesel ve küresel üretim merkezi olması sağlanacaktır.

Sanayi tesislerinin uygun maliyette ve düzenli olması için, organize sanayi bölgelerinin kurulmasına ağırlık verilecektir.

Savunma ve havacılık, makine imalat, kimya, elektronik sanayileri ve yazılım sektörlerinde atılım yapılarak, ülkemiz için gerek güvenlik gerekse ekonomik açıdan büyük öneme sahip savunma sanayinin, teknoloji üretebilen ve diğer sanayilerle entegre olan bir yapıya kavuşturulması sağlanacaktır.

İhracatta sektörel ve mal grupları çeşitliliğinin sağlanması kapsamında, katma değeri yüksek ve teknoloji yoğun mallara ağırlık verilerek "Türk Malı" imajının yerleşmesi ve yükselmesi sağlanacaktır. Bunun için moda-marka oluşturulması ile tanıtım ve tasarım faaliyetleri desteklenecektir.

Yurt dışındaki Türk müteşebbislerinin Türkiye ve diğer ülkelerde yapacakları yatırımlar desteklenecek ve bu konuda gerekli danışmanlık hizmetleri verilecektir.

Yurt dışındaki temsilciliklerimizin, ihracatımızın artırılmasına yönelik faaliyetlerde yoğunlaşmaları sağlanacaktır.

Dünya ticaretinde payı giderek artmakta olan elektronik ticaretin geliştirilmesi için gerekli hukuki, idari ve teknolojik altyapı oluşturulacaktır.

İhracatın ithalat bağımlılığını azaltmak için, ithal girdilerin yurt içinde üretimi teşvik edilecektir.

Eximbank kaynakları artırılacak ve bankacılık sektörünün imkanları ihracat ve ihracata dayalı üretimin finansmanında kullanılacaktır.

6 - ULAŞTIRMA, HABERLEŞME VE TURİZM

Partimiz, ulaştırma ve haberleşmenin ülkemiz kalkınmasında önemli bir yeri olduğu gerçeğinden hareketle bu alanda rekabet ortamını geliştirecek ve alt yapı hizmetlerini artıracaktır. Demiryolu ağı hızlı ve yaygın bir hale getirilecek, yük taşımacılığında demiryolu filolarına önem verilecek, özel sektörün önü açılacaktır.

Karayollarında dayanıklı asfalt teknolojisi kullanılarak, kaynak israfı önlenecektir.

Ulusal ve uluslararası hava yolu taşımacılığı teşvik edilecektir.

Deniz ticaret filolarının güçlenmesinde ve gemi inşa sektöründe, özel girişim desteklenecektir.

Partimiz, iç ve dış turizmde her türlü yatırım ve teşvik politikalarını sürdürecektir, kış, dağ, yayla, nehir, termal, sağlık, inanç, yat, kongre, fuar ve deniz turizminin geliştirilmesini sağlayacaktır.

7 - TÜKETİCİNİN KORUNMASI

Tüketicilerin karşılaştıkları sorunların çözümünü hızlandırıcı yasal düzenlemeler yapılacak, tüketici koruma yasası evrensel standartlara kavuşturulacaktır.

Tüketicinin korunmasında ürün sigortası zorunlu hale getirilecek, üreticilerin tüketicileri istismarına izin verilmeyecektir.

8 -TASARRUF

Tasarruf alışkanlığının artırılması ve tasarrufun özendirilmesi ekonomide temel hedeflerden biri olacaktır.

Tasarruf oranlarının yükseltilmesinde ve tasarrufların ekonomiye kazandırılması için mekanizmalar oluşturulacak ve bu mekanizmalar desteklenecektir. Bu mekanizmalarla Türkiye'nin ekonomik kalkınma için ihtiyaç duyduğu yabancı sermaye miktarı azaltılmış olacaktır.

İlave olarak, yabancı yatırımcıların daha kolay yer değiştirilebilir yatırımları tercih ettiği günümüzde, yatırımcılar için kolay ve sürdürülebilir bir yatırım ortamı için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Partimiz, ahlaki değerleri yüksek olan toplumun masraflarının az olacağına inanmaktadır.

III. KAMU YÖNETİMİ

Partimizin kamu yönetimi anlayışı demokratikleşme ve hukukun üstünlüğü esasına dayanmaktadır.

Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve denetim gücünün merkezi yönetimin elinde bulunması devlet olmanın vazgeçilmez ilkesidir.

Partimiz hak ve özgürlüklerin güvence altına alındığı, güvenlik, refah ve özgürlüğün bireyin vazgeçilmez temel hakkı ve devletin vatandaşların hizmetkârı olduğu anlayışını esas alır.

Bütün kurumlar yetkilerini anayasal çerçevede içerisinde kullanmalıdır. Gücünü anayasa ve hukuktan almayan hiçbir uygulamaya izin verilmeyecektir.

Partimiz, güce dayalı her türlü hukuksuz ve anayasal olmayan uygulamaları reddeder.

Sosyal devlet anlayışımız, bireyi köleleştiren, vatandaşı bir şahsa, gruba veya bir partiye mahkûm hale getiren bütün uygulamaları reddeder. Bireyin hür düşüncesi ve özgürlüğü temel hedefimizdir.

Bireyin ve ailenin, ekonomik, sosyal ve eğitim yönünden gelişimi için sosyal yardım destekleri güçlendirilecektir.

Kamu yönetiminde şeffaflık, hesap verebilirlik ve denetim, yönetimin her kademesine yerleştirilecektir. Devlet, yol gösterici ve denetleyici özelliğini koruyacaktır.

1 - MERKEZİ YÖNETİM

Kamu kurum ve kuruluşları vatandaşların istek ve ihtiyaçlarına hızlı cevap verecek şekilde yapılandırılacak, hizmet kalitesi evrensel standartlara uygun düzeye yükseltilecektir.

Yönetimde yetki, görev ve sorumluluk paylaşımı, hizmetin vatandaşlara hızlı şekilde ulaşması için yeniden düzenlenecektir.

Kamu harcamaları, israftan uzak, etkin ve yerinde bir yönetim anlayışı ile yapılacaktır. Merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerindeki denetimi, şeffaf ve adil bir anlayışla yeniden düzenlenecektir.

Merkezi yönetimin ve bürokrasinin siyasallaşmasına kesinlikle müsaade edilmeyecektir. Bürokrasideki görevlendirmelerde ehliyet, liyakat ve hukuk ölçütleri esas alınacaktır. Bürokratik işlemler azaltılacak, iş ve işlemler belirlenen sürelerde sonuçlandırılacaktır. Yorumlar vatandaş lehine yapılacak, partizanlık, ayrımcılık ve kayırmacılığa izin verilmeyecektir.

2 - YEREL YÖNETİM

Yerel yönetimlerin, karar alma süreci ve faaliyetlerinde sivil toplum örgütleri ve üniversitelerle işbirliği yapmaları sağlanacaktır.

Yerel yönetimler yatırım ve hizmet birimi olmanın yanında, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın öncüleri haline getirilecektir. Gelir dağılımındaki adaletsizliklerin giderilmesinde yerel yönetimler önemli rol oynayacaktır.

3 - KAMU PERSONELİ

Kamu personeli, vatandaşın hizmetinde olduğu bilinciyle görev yapacak, devlet de kamu personelinin yaşam standartlarını yükseltecek, onurlu bir hayat sürmelerini sağlayacaktır.

Kamu personeli arasındaki her türlü eşitsizlikler giderilecek, eşit işe eşit ücret ilkesi hayata geçirilecek, personel kanunu yeniden düzenlenecektir.

Kamu düzeni ve devlet otoritesinin korunması için, kamu personeli üzerindeki gereksiz müdahalelere izin verilmeyecektir.

4 - GÜVENLİK

Partimiz, ülkemizin dış güvenliğinin sağlanması için, savunma sanayinin dış bağımlılıktan kurtarılmasına ve yerli üretimlerin artırılmasının gereğine inanmaktadır.

Barışın korunması ve caydırıcılık için güçlü devletin güçlü ordusu olması gerektiği inancı ile savunma sanayinin gelişmesine özel bir önem verilecektir.

İç güvenlik açısından, vatandaşlarımızın mal ve can güvenliği başta olmak üzere tüm hak ve özgürlüklerini kullanmaları devletin teminatı altında olacaktır.

Vatandaşlarımızın huzur ortamında güven ve mutluluk duygusu içinde yaşamaları için gerekli düzenleme ve uygulamalar etkin bir şekilde hayata geçirilecektir. Türkiye, huzur ve güven içinde yaşanabilir bir değerler ülkesi olacaktır.

Ülkemizin önemli sorunlarından biri olan terör sorununu çözmeye hareket noktamız, demokrasi, hukukun üstünlüğü, temel hak ve özgürlükleri esas alan, ötekileştirici her türlü söylem, düzenleme ve uygulamayı reddeden bir anlayıştır.

Sorunun çözümünde esas olan terörün beslediği kaynakların kurutulması, devlet-vatandaş barışının sağlanması ve vatandaşa zulmeden terör vesayetinden ülkemizin kurtarılmasıdır. Bu noktada, terörle mücadelenin yanında bütüncül bir yaklaşımla sivil toplum örgütleri, kanaat önderleri ve toplumun tüm kurumlarını içeren çok sektörlü bir strateji, yol haritamız olacaktır.

5 - YOLSUZLUKLARLA MÜCADELE

Partimiz, yolsuzlukların milletimiz için son derece tehlikeli bir felaket olduğuna inanmaktadır. Yolsuzluklarla en etkin şekilde mücadele edilecektir.

Yolsuzluğa karışanların ağır ve caydırıcı yaptırımlarla cezalandırılması konusunda gerekli kanuni düzenlemeler yeniden yapılacaktır.

Yasama, yürütme ve yargının yolsuzluklar konusunda birbirini denetlemesi için yeni kanuni düzenlemeler yapılacak, yolsuzlukların önlenmesi konusunda kamu kurumları arasındaki denetim ve koordinasyon görevleri yeniden düzenlenecektir.

Yolsuzluğun önlenmesi için Sayıştay denetimi güçlendirilecek, uluslararası işbirliğine ve bu konudaki sözleşmelerin uygulanmasına önem verilecektir. Yolsuzluklarda zaman aşımını ortadan kaldıran kanuni düzenlemeler yapılacaktır.

IV. SOSYAL POLİTİKALAR

1 - SOSYAL POLİTİKA ANLAYIŞIMIZ

İnsanımızın refah ve mutluluğunu sağlamak sosyal politika uygulamalarımızın temelini oluşturmaktadır. 21. Yüzyılda tüm sosyal katmanlara sahip çıkan modern bir Türkiye temel hedefimizdir.

Yoksulların, kimsesizlerin ve işsizlerin insan onuruna yaraşır şekilde yaşadığı bir Türkiye tesis edilecektir. Herkesin bir iş sahibi olması öncelikli temel politikamız olacaktır. Sosyal yardımların, toplumu durağanlaştıran ve kalkınmayı yavaşlatan uygulamalara dönüşmesine

asla izin verilmeyecektir. Herkesin insanca yaşadığı bir hayatı sağlamak, devletin asli ve vazgeçilmez görevi olacaktır.

Kamu kurumlarının öncelikli amacı, vatandaşların insanca yaşamalarını sağlamaya yönelik olacaktır.

2 - SAĞLIK

Partimiz, sağlıklı bir toplum yapısının, sağlıklı nesillerle mümkün olacağına inanır. Sağlık hizmetlerinden faydalanmak, temel vatandaşlık hakkı olacaktır.

Koruyucu hekimlik yaygınlaştırılacak, halk sağlığı ve çevre sağlığı ile ilgili yeni düzenlemeler yapılacaktır. Vatandaşların sağlığını bozan, tehdit oluşturan, olay ve olgularla mücadele edilecek, bu konuda gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

Sağlık hizmetlerinde yolsuzluk ve savurganlığı önleyici tedbirler alınacak, sağlık kuruluşlarının kar amaçlı değil, hizmet amaçlı olmasına öncelik verilecektir. Sağlık kuruluşları rehabilite edilecek, vatandaşlarımızın daha ucuz ve kaliteli sağlık hizmeti alması sağlanacaktır.

Sağlık sigortası uygulaması yaygınlaştırılacak, sağlık hizmetleri ücretsiz verilecektir.

Sağlık hizmetlerinde daha etkin olması için ihtisas hastaneleri yaygınlaştırılacaktır.

Özel sağlık kuruluşlarının serbest rekabet şartları içerisinde ve haksız kazanca neden olmadan hizmet vermeleri sağlanacaktır.

İlaç ve tıbbi cihazların yerli üretimine önem ve öncelik verilecektir.

Koruyucu hekimlik hizmetlerine özel önem verilecektir. Sağlık alanındaki özel eğitim teşvik edilecektir.

3 - ÇALIŞMA HAYATI VE SOSYAL GÜVENLİK

Çalışma hayatı, işçi, işveren ve hükümetten oluşan paydaşlar arasında emek, hak, adalet ve imkân ölçüleri içinde hakça düzenlenecektir. Çalışan ve işveren arasındaki ilişkiler her açıdan güçlendirilecektir.

Emeğin arzında kayıt dışı uygulamalar önlenecektir. Asgari ücret insan onuruna yaraşır seviyeye yükseltilecektir. Asgari ücretten alınan vergiler tamamen kaldırılacaktır. Örgütlenme ve sendikalaşma teşvik edilecektir.

İşsizlik sigortası fonu amacı doğrultusunda kullanılacak ve iş güvencesi ilkeleri tavizsiz uygulanacaktır. Ruh ve beden sağlığı gelişimi açısından 16 yaşından küçük çocukların çalışmalarına izin verilmeyecektir.

Endüstriyel ilişkileri düzenleyen iç hukuk kuralları, İLO sözleşmeleri ve uluslararası diğer normlara uygun hale getirilecektir.

Partimiz, herkesin sosyal güvenliğinin olmasını anayasal temel bir insan hakkı kabul eder. Anayasanın belirlediği çerçevede bütün bireylerin sosyal güvenlik politikasından faydalanması sağlanacaktır. Bu konuda yeni yasal ve idari düzenlemeler yapılarak bireylerin yarınından emin olmaları sağlanacaktır.

Sosyal güvenlik kurumlarının ücret uygulamaları adil ve yaşanabilir hale getirilecek, aradaki eşitsizlikler ortadan kaldırılacaktır.

18 yaşını dolduran herkesin sosyal güvenlik kapsamına alınmasını sağlayacak düzenlemeler yapılacak, emeklilik her vatandaş için bir hak haline getirilecektir.

4 - İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

İşçi sağlığı, meslek hastalığı ve iş güvenliği konularında çağdaş normlar esas alınacaktır.

İş güvenliği uzmanlarının bağımsız çalışabilmeleri için, ödemelerin işveren üzerinden değil, ortak bir fon üzerinden yapılması sağlanacaktır.

Meslek hastalıkları hastanesi sayısı artırılarak, işgücü ve istihdamın yüksek olduğu bölgelerde yeni hastaneler açılacaktır.

İş kazalarının ve meslek hastalıklarının en aza indirilmesi için, olay analizlerine dayalı önleyici düzenlemeler yapılacaktır.

İşçi sağlığı, meslek hastalığı ve iş güvenliğine ilişkin mevzuat, teknoloji ve kullanılan girdilerde meydana gelen gelişmeler göz önüne alınarak yenilenecektir.

İşçi çalıştırma, iş kazaları ve meslek hastalıklarının kayıt altına alınması sağlanarak çalışanların ve ailelerinin mağduriyeti giderilecektir.

İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yeterlilik ve etkinliği sürekli değerlendirilecektir.

5 - KADIN, AİLE VE SOSYAL HİZMETLER

Partimiz, kadını aile ve toplumun temeli olarak görür. Sağlıklı aile yapısının korunması ve sağlam nesillerin yetiştirilmesi için önce ana olan kadınlarımıza gereken önemin verilmesi bir zorunluluktur. Kadınlarımızın çalışma hayatına katılması, siyasette ve sivil toplum örgütlerinde aktif rol almaları için her türlü yasal ve idari düzenlemeler yapılacaktır.

Kız çocuklarının ve kadınların daha ileri eğitim almalarını, ekonomiye ve aile bütçesine katkılarını sağlayıcı çalışmalar yapılacaktır.

Kadınlara yönelik şiddet, cinsel istismar ve cinayetlerin önlenmesi için caydırıcı tedbirler alınacak, töre ve namus cinayetleri ile ilgili eğitim çalışmalarına ağırlık verilecektir.

Mağdur kadınlarımız barınma evlerinde korunarak, normal hayata yeniden dönmeleri sağlanacaktır.

Kadınları toplumda hak ettikleri en üst seviyeye yükseltici politikalar uygulanacaktır.

Özel hayatın gizliliği esas alınacak ve korunacak, ancak topluma zarar verecek genel ahlaki bozucu davranışlar önlenecektir.

Aile, sağlıklı ve huzurlu bir toplumun temel unsurudur. Toplumda huzurun, barışın, sevgi ve kardeşliğin aileden geçtiği kaçınılmaz bir gerçektir.

Partimiz güçlü toplumun güçlü aileyle mümkün olacağını kabul etmekte ve aileyi maddi ve manevi yönden güçlü kılacak her türlü uygulamayı hayata geçirecektir.

Aile içi şiddeti önleyici tedbirler geliştirilecektir.

Çocuklarımızın ruh ve beden sağlığının gelişmesi, korunması ve sağlıklı bir nesil yetiştirilmesi için, aile ve kurumların daha fazla işbirliği sağlanacaktır.

Korunmaya muhtaç çocukların bakımı, ıslahı, eğitimi ve topluma kazandırılması için yeni idari ve hukuki düzenlemeler yapılacaktır.

Toplumda hiç kimse kendini yalnız hissetmeyecek, devlet sosyal adalet gereği bütün yalnızların yanında olacaktır.

Uyuşturucu, alkol ve sigara kullanma alışkanlığı çok küçük yaşlara kadar inmiş durumdadır. Partimiz her türlü zararlı alışkanlıklar ve ahlaki olmayan davranışlara karşı eğitici, caydırıcı ve topluma kazandırıcı uygulamaları yürürlüğe koyacaktır. Bu konuda kurumların koordineli çalışması sağlanacaktır.

Evlenmek isteyen ihtiyaç sahibi gençlere uzun vadeli aile kurma kredisi verilecektir.

Yaşlılar ve özürlülere en üst seviyede hizmet vermek için gerekli maddi ve manevi düzenlemeler yapılacaktır.

V. EĞİTİM, KÜLTÜR VE SANAT

1 - EĞİTİM

Her konuda insanı çalışmalarının merkezine koyan partimiz, eğitim ve öğretimi son derecede önemsemektedir. Eğitim, güçlü bir toplumun oluşumunda en büyük etkidir. Eğitimde fırsat eşitliği, temel politikamızı oluşturur. Milli ve kültürel değerlerimizi koruyan, çağı ve teknolojiyi yakalamış bir eğitim temel anlayışımızda. Eğitimin süresi, müfredatı ve sınav sistemi pedagojik ilkelere uygun hale getirilecek, anlamsız değişikliklere son verilerek eğitimde istikrarlı uygulama dönemi başlatılacaktır.

Mesleki ve teknik eğitime ağırlık verilecektir. Eğitimde eksiklikler ve eşitsizlikler ortadan kaldırılacaktır.

Orta ve lise öğretiminde yeteneklerin belirlenmesi sağlanacak, üniversiteye girişte yetenekler dikkate alınacaktır. Üniversite eğitiminde istihdam planlaması yapılacaktır. Özel sektörün eğitim yatırımları desteklenecektir.

Üniversitelerde ara eleman yetiştirilmesine yönelik eğitime önem verilecektir.

Üniversitelerin mesleki örgütler, yerel yönetimler ve sanayi kuruluşları ile işbirliği sağlanarak, üniversite öğrencilerimizin iş garantili eğitim almaları sağlanacaktır.

Yükseköğrenim öğrencilerine, eğitim hayatlarını sıkıntısız devam ettirmeleri için, eğitim burs ve kredileri günün şartlarına göre yeniden düzenlenecektir.

Üniversite öğretim elamanlarının, bilimsel çalışma yapmaları desteklenecek, mali imkânları iyileştirilecektir. Yüksek Öğretim Kurumu denetleyici bir kurum olacak, üniversiteler özerk bir yapıya kavuşturulacaktır.

2 - KÜLTÜR VE SANAT

Ülkemiz, binlerce yıllık tarihinin oluşturduğu zengin bir kültürel birikim ve yapıya sahiptir. Partimiz, milli ve ahlaki değerlerin geliştirilmesi ve yaşatılması konusunu çok önemli görmektedir. Geçmişle gelecek arasında sağlıklı bir köprü oluşturmak için kültürel varlığı önemli bir zenginlik ve fırsat olarak değerlenmektedir. Partimiz, milli kültür değerlerini koruyarak, evrensel değerlerle milli kültür arasındaki etkileşimi en üst seviyeye çıkarmak için çalışacaktır.

Kültürümüzdeki bütün değerlerin, nesilden nesile aktarılması, öğretilmesi ve yaşatılması için her türlü yasal düzenleme ve uygulamalar hayata geçirilecektir.

Güzel sanatlarımızın korunması, geliştirilmesi ve yaşatılarak geleceğe taşınması için çaba sarf edilecektir.

Kültür ve sanattaki her türlü yozlaşmayı önlemek partimizin önceliklerindedir.

3 - BİLİM, TEKNOLOJİ, AR-GE VE İNOVASYON

Uluslararası arenada ülkelerin büyüklükleri ve ekonomik güçleri, o ülkelerin teknoloji ve AR-GE ye yapmış olduğu yatırımlar ve elde ettiği başarılarla ölçülmektedir.

Bu nedenle bilim ve teknoloji politikalarımız, katma değeri yüksek ürün, hizmet ve sistemleri sanayi ve ekonomiye kazandıracak şekilde hayata geçirilecektir. Türkiye'nin bilim, teknoloji ve üretim kapasitesini artıracak araştırma ve buluşlar desteklenecektir.

Üniversite, sanayi ve yerel yönetimler arasındaki iş birliği güçlendirilerek, bilim ve yüksek teknoloji alanında uluslararası düzeyde AR-GE çalışmaları yapılması teşvik edilecektir.

Güçlü bir ekonomi ve bağımsız bir Türkiye, ancak teknoloji ve yenilikçi fikirlere yatırım yapmakla mümkün olacağından, AR- GE çalışmalarına milli gelirden ayrılan pay oranı yükseltilecektir.

Bilişim vadisi projesi hayata geçirilecektir.

4 - GENÇLİK VE SPOR

Gençlik, ülkemizin geleceği, zenginliği ve dinamizmidir. Ülkemiz genç ve dinamik bir nüfusa sahiptir. Her konuda olduğu gibi gençliğimizle de yeteri kadar ilgilenilmemektedir. Eğitimsizlik, işsizlik, yalnızlaşma, sanal alemde yaşama, uyuşturucu ve diğer zararlı alışkanlıklar, kendini ifade edememe günümüz gençliğinin en büyük problemleri olarak görülmektedir.

Partimiz, hür düşünen, karar verebilen, sorgulayan ve sorgulanan, kendi toplumunun ve evrensel değerlerin doğrularından haberdar olan, ülkemizi ve dünyayı okuyan, yarınlarından ve geleceğinden endişe etmeyen, hayata karşı dirençli ve mücadeleci, dünyadaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izleyen gençler yetiştirmeyi hedeflemektedir.

Gençlerimizin iyi bir eğitim almaları, iyi bir insan, bilinçli bir vatandaş olmaları, üretime ve ülke yönetimine katılmaları, Partimizin öncelikli politikaları arasındadır.

Partimiz, gençlerimizin ruh ve beden sağlığını tehdit eden olay ve olgularla mücadele edecektir.

Eğitim, sanat ve spor gençlerimizin hayat tarzı haline getirilecek, Partimiz bu konularla ilgili her türlü fiziki ve ekonomik şartları hazırlayarak gençlerin hizmetine sunacaktır.

Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklara her türlü imkân ve destek verilerek, kendilerini en üst seviyede yetiştirmeleri sağlanacaktır.

Gençlerimize spor yapma alışkanlığı kazandıracak, alt yapı ve uygulamalara önem verilecektir. Lisanslı sporcu sayısı artırılacaktır.

Spor kulüplerinin desteklenmesi, profesyonel kulüplerde yerli sporcuların yer almasına yönelik düzenlemeler yapılacaktır.

Spor, toplumun gündelik hayatının bir parçası haline getirilecektir.

VI. ŞEHİRCİLİK VE ÇEVRE

1 - ŞEHİR PLANLAMASI VE KONUT

Konut ihtiyacının karşılanması, devletin temel görevlerinden biri kabul edilecek, ihtiyaç sahiplerinin uzun vadeli konut kredileri ile ev sahibi olmaları sağlanacaktır.

Planlı kentleşme, modern ve gelişmiş bir ülkenin en önemli göstergesidir.

Partimiz, kentleşme konusunda çok uzun vadeli şehir planları ve programları geliştirecektir. Tarihi doku ve sit alanları korunacaktır. Alt yapısı ve çevre düzenlemesi tamamlanmış, rant anlayışından uzak modern kentleşme politikası hayata geçirilecektir. İmar yolsuzlukları ve çarpık kentleşmenin önüne geçilecektir. Tarihi doku ve doğal sit alanlarını ihlal eden tüm yapılar yıkılacaktır.

Modern kentler, merkezi, çevresi, kasaba ve köyleriyle bir bütündür. Şehirlerimiz, köy ve kasabalarıyla birlikte planlanarak, altyapı, çevre, konut ve sosyal donatılarıyla yaşanabilir hale getirilecektir. Bahçeli ve az katlı konut üretimi teşvik edilecek, köy ve kasabalara da ayrı önem verilecektir. Konut kredileri ve ucuz konut uygulaması köy ve kasabalarda da yaygınlaştırılacaktır. Kent planlamalarında meslek kuruluşları ve sivil toplum örgütlerinin görüş ve önerileri dikkate alınacaktır.

Eğitim, sağlık, sanayi, üretim ve ticaret merkezleri gibi tesislerin yerleri şehircilik kriterlerine göre belirlenecektir.

2 - ÇEVRE

Sürdürülebilir bir kalkınmayı amaçlayan Partimiz, kalkınmanın çevreye getirdiği zarar ve olumsuz etkileri önleyici bir politika izleyecektir.

Çevre ve sağlığa zarar veren hiçbir yatırım ve işletmeye izin vermeyecektir. Merkezi yönetim ve yerel yönetimler, çevre politikaları konusunda işbirliği ve ortak sorumluluk içerisinde olacaktır. Vatandaşların ve sivil toplum örgütlerinin, çevreye ilişkin her türlü şikayetleri önemle dikkate alınacaktır.

Partimiz, ülke genelinde çevre düzenleme ve temizleme seferberliği başlatacaktır. Vatandaşlar, sivil toplum örgütleri, kurum ve kuruluşların katkılarıyla sağlıklı, düzenli ve

yaşanabilir bir çevre oluşturulacaktır. Ülkemizdeki her türlü çevre güzellikleri ortaya çıkartılacaktır.

3 - SU POLİTİKASI

Su politikamız, su kaynaklarının geliştirilmesi, korunması, kullanılması ve yönetimine ilişkin hususların, uluslararası su politikaları ile uyumlu bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasıdır.

Su kaynaklarımızı oluşturan içme suları, jeotermal sular, yağmur suları ve diğer yer altı ve yer üstü kaynakları verimli bir şekilde değerlendirilecektir.

Suyun kaynağından itibaren temiz kalması, enerji ve sulama barajlarının çevre ile uyumlu olması, baraj göllerinin kentsel atıklardan korunması suretiyle vatandaşlara uluslararası standartlarda içme ve kullanma suyu sağlanacaktır.

Tarımsal su kullanımının iletim ve dağıtımında ileri tarım teknikleri kullanılarak, hem su kaynaklarının ekonomik kullanımı sağlanacak hem de toprak kalitesi korunmuş olacaktır. Her yıl yeni tarım alanları sulamaya açılarak tüm tarım alanlarına su götürülmesi sağlanacaktır.

Ülkemiz su kaynaklarının sahip olduğu hidroelektrik enerji kapasitesi değerlendirilecektir.

4 - ULAŞIM VE TRAFİK

Ülkemizin en önemli problemlerinden biri de trafikteki terördür. Her yıl binlerce sayıda vatandaşımız trafik kazaları sonucu hayatını kaybetmekte ve sakat kalmakta, büyük ekonomik kayıplar oluşmaktadır. Can ve mal kaybını asgariye indirecek ulaşım alt yapısını oluşturmak, Partimizin temel amacıdır. Trafik kazalarını önlemek için eğitime önem verilecek, önleyici tedbirler ve ilk yardım hizmetleri can kaybını önleyici şekilde yeniden düzenlenecektir.

Şehirlerarası ve şehir içi ulaşım alt yapısının güvenli olmasını sağlayan plan ve projeler hayata geçirilecektir.

Yol alt yapılarının teknik standartlara uygun, dayanıklı ve milli servet kaybına neden olmayacak şekilde tesisi gerçekleştirilecektir. Ulaşımında raylı sistem çalışmalarına hız verilecektir. Hava yolu taşımacılığı ülkenin her yerine uçuş imkânı sağlayacak şekilde geliştirilecektir.

VII. DIŞ POLİTİKA

Partimiz, milletlerin eşitliğine ve iş birliğinin önemine inanır. Küresel adaletin sağlanması, dünya siyasetinde uzlaşmacı kültürün geliştirilmesi, ahlaki ve insani değerlerin daha çok öne çıkartılması için çaba gösterir.

Dış politikada, hem ülkemizde hem de uluslararası alanda çok boyutlu ve etkin istişarelerde bulunmak, ülkemizin yüksek menfaatlerini, bölgesel istikrar ve barışı, küresel ölçekte güven ortamını korumak temel ilkelerimizdir. Bu doğrultuda yurttan barış, dünyada barış ilkesi daima gözetilecektir.

Partimiz, ülkemizin öncelikleri ve menfaatleri doğrultusunda ahlaki, demokratik ve reel bir dış politika öngörmektedir.

Ülkemizin huzur ve istikrarı, bölgemizin bir barış havzası olmasına bağlıdır. Bunun için de söylemlerin doğru adımlarla desteklendiği dış politika anlayışına ihtiyaç vardır.

Duygusal, günü birlik, gerçeklere değil, söylemlere dayanan bir dış politika anlayışı hem ülkemize hem de bölgemize zarar vermektedir.

İktidarın yanlış uygulamaları ve müsrif bir mirasyedi edasıyla sıfırı dahi tükenmiş olan komşu ülkelerle sıfır sorun politikası yeniden hayata geçirilecektir.

Bölgesel ve uluslararası dinamikleri çatışma ve çatıştırma aracı olarak kullanan bir dış politika anlayışı terk edilecektir.

Gerçekleri iyi okuyarak gücü yakalayan, hayalperest değil gerçekçi, hamasi değil vizyoner bir dış politika anlayışını hâkim kılacağız.

Partimiz; büyük düşünen, tutarlı, sürdürülebilir, güvenilir, evrensel insani değerler odaklı aktif dış politikayı hâkim kılacaktır.

Türkiye, jeopolitik konumu ve tarihinden miras aldığı eşsiz kültür ve medeniyetiyle bölgesinin ve dünyanın geleceği adına oluşturulacak strateji ve eylemlere çok ciddi etki edebilecek bir güç ve potansiyele sahiptir. Bu gücün kullanılması da ancak, doğru şekilde anlaşılması ve doğru stratejiler geliştirilmesiyle mümkündür. Bu bakımdan, Türkiye'nin diğer ülkelerle ekonomik ve siyasi alanda yapacağı işbirlikleri hayati önem taşımaktadır.

Uluslararası işbirliklerinde, önyargılardan ve saplantılardan uzak "kazan kazan prensibi" referans alınarak, hem Türkiye'nin hem de işbirliği yapılan ülkenin menfaatleri gözetilecektir.

Ekonomik ve siyasi kriterler açısından gelişmiş ülkelerle işbirlikleri yapılarak, onların bilgi ve tecrübelerinin ülkemize transferi sağlanacak, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere de kendi bilgi ve tecrübelerimizin aktarılması doğrultusunda işbirlikleri geliştirilecektir.

Bilim diplomasisi geliştirilerek, işbirliklerine yeni bir boyut kazandırılacaktır.

Uluslararası işbirlikleri tesis edilirken tüm vatandaşlarımızın hassasiyetlerinin dikkate alınacağı katılımcı bir süreç takip edilecektir.

Milli dış politikamız gereği ulusal bağımsızlığımız ve egemenliğimizden kesinlikle taviz verilmeyecek, muhatap ülkeye de aynı yaklaşım içinde olunacaktır.

Avrupa Birliği üyeliği için gerekli çalışmalar yoğunlaştırılacak ve AB ülkeleriyle olan ilişkilere ayrı bir özen gösterilecektir.

Birleşmiş Milletler, İslam İşbirliği Teşkilatı ve OECD gibi uluslararası kuruluşlarda Türkiye'nin etkin bir şekilde temsil edilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

ABD ile olan ilişkilerimize, savunma alanı dışında bilim ve teknoloji gibi sektörleri de içerek şekilde yeni boyutlar kazandırılacaktır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve diğer kardeş Türk Cumhuriyetleri ile olan tarihi, kültürel ve sosyal yakınlığımız nedeniyle bu ülkelerle olan ilişkilerimiz ve işbirliklerimiz artırılacak ve bölgemiz bir güven ve barış bölgesi haline getirilecektir.

Müslüman ülkelerle olan ilişkilerimiz beklenen ve özlenen aşamaya getirilecek, bu doğrultuda İslam İşbirliği Teşkilatı ve Arap Birliği ile ilişkiler güçlendirilecektir.

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın ikamet ettikleri ülkelerdeki haklarının ve statülerinin korunması için gerekli çalışmalar yürütülecek, vatandaşlarımızın o ülkelerle Türkiye arasındaki ilişkilerin geliştirilmesinde köprü görevi görmeleri sağlanacaktır.

Dış politika, büyük devlet olma geleneğini ayaklar altına alan kişisel hırsların, iç politikada prim kazanma odaklı ucuz siyasetin malzemesi olmayacaktır. Dış politikada esas olan ulusal çıkarlar olup, bireysel ve duygusal nitelikli politikalara fırsat verilmeyecektir.

Dış politikamızda, işbirliklerinin uzun süreli ve istikrarlı olabilmesi için, her zaman müzakereye açık, insan haklarına ve demokrasiye saygılı bir tutum sergilenecektir.

SONUÇ

Bu programla uygulamaya konulan yol haritamızda amacımız, temiz toplumun, refah ve mutluluğun ve gerçek adaletin hâkim olduğu güçlü bir Türkiye inşa etmektir. Partimizin çok boyutlu ve ayrıntılı bir şekilde çizdiği bu yol haritasının temelinde dini, dili, ırkı, milliyeti, hiçbir aidiyeti, hiçbir insani değeri siyasete alet etmeyen bir anlayış bulunmaktadır. Partimiz, toplumun değerlerinin siyasete alet edilmesini, insanın metalaştırılması olarak görmektedir.

Milletimiz her şeyin en güzeline layıkken, bugün ülkemizde adalete olan inanç sarsılmış, siyaset kurumu uzlaşının değil, çatışmanın ve çatıştırmmanın aracı haline getirilmiştir. Sorunlarını çözme gücü ve iradesi olan bir ülke olmamıza rağmen, yanlış yönetim ve politikalarından dolayı enerjisini üretime ve yükselmeye değil, iç gerginliklere harcayan bir ülke haline getirildik.

Artık ülkemizin ve milletimizin bu yanlışlar sarmalından kurtarılarak, hak ettiği şekilde hayatın her alanında birlik ve beraberlik içinde yaşamasının önü açılmalıdır.

Dini, inancı, dünya görüşü, etnik kimliği ne olursa olsun herkesin üzerinde hemfikir olduğu, hiç kimsenin ötekileştirilmediği, hiçbir kimliğin düşmanlaştırılmadığı bir Türkiye olmayı ancak bir araya gelerek başarabiliriz. Milleti ayrıştırarak siyasal konumunu korumaya çalışan egosantrik yaklaşımları ortadan kaldıracak, birleşerek, uzlaşarak güçlenecek, hepimizin Türkiye'si bir ülke haline geleceğiz.

"Yaratılanı sev, Yaradan' dan ötürü" prensibi etrafında kucaklaşmak Partimizin temel hedefidir. Partimiz, milletimizin şuuraltında asırlardır var olan hoşgörü, sabır, metanet ve ciddiyete karşılık verecek bir siyaset anlayışını benimsemiştir. Evrensel ahlak ilkeleri ve insani değerler perspektifinden ortaya konulan siyaset anlayışı ile partimiz, toplumsal huzuru tehdit eden yandaş kayırmacılığının kesin bir şekilde karşısında olacaktır. Çünkü hak ve adalet bizim için en büyük referanstır.

Milletimiz yeni vesayetler sarmalına mahkûm edilemez. Vesayeti yok etmenin ve milletimizi bu prangalardan kurtarmanın yolunun şeffaf, hesap veren, hukukun üstünlüğü ve evrensel insani değerleri rehber edinen yeni bir siyaset anlayışından geçtiğine inanıyoruz.

Sadece Türkiye'de değil, bölgemizde ve daha geniş coğrafyalarda huzur, istikrar ve kalkınmada kendisinden ilham alınan bir ülke olmak için millet olarak her türlü birikim ve tecrübeye sahibiz. Biz de Partimiz olarak, bu birikim ve tecrübeyi doğru şekilde ve doğru siyasetle hayata geçirmeyi hedefliyoruz.

Parti programımızda yer alan hususlar hamasi söylemlere değil, uygulanabilir, sürdürülebilir ve ölçülebilir politika ve stratejilere dayanmaktadır. Yeniden güçlü bir millet olabilmek için, programımızda ifade ettiğimiz değerler ve amaçlar etrafında birleşmek üzere "ben de varım" diyen her vatandaşımızla, milletimizi, adalet ve hukuk anlayışının yeniden hak ettiği saygın yerini alacağı yarınlara bütün enerjimizle taşımaya söz veriyoruz.

Gayret bizden, başarı Yüce ALLAH' tandır.